

Наименование на учебния курс: Музеология

Преподавател: доц. д-р Ваня Иванова

АНОТАЦИЯ:

Настоящия учебен курс предлага разнопосочна по своето съдържание информация, касаеща теоретичната и практическа музеология наред с историята на музейното дело.

Специален акцент е поставен върху поредица от „добри практики“, показващи как музеят, чрез една от своите основни дейности - представяне и популяризиране на регионалното материално и нематериално културно наследство може да допринесе в значителна степен за подобряване на социално-икономическия статут на местните общности. Музейната институция винаги е била и си остава част от туристическата индустрия, включително при развитието на някои по-специфични видове туризъм като фестивален, приключенски, поклоннически и други подобни.

Не са отминати и злободневни проблеми като процъфтяващото иманярство и трафикът на културни ценности, наред с релацията: оригинали - копия - реплики - фалшификати.

БИБЛИОГРАФИЯ:

Бонева, Л. Музейните изложби. Библиотека „Музеология ‘21“, Сдружение „Кръг Будител“. С., 2008.

Василева, С. и Ст. Денчев. Държавна политика за културно-историческото наследство на България 1878 – 2005. Изд. „За буквите - О писменехъ“. С., 2006.

Велев, В. Основни приоритети и стратегически насоки, отразени в нормативните документи на ЮНЕСКО, Съвета на Европа и Европейския съюз, за формиране на политики в сферата на културно-историческото наследство (КИН) и приложението им в българската правно-нормативна уредба. Учебно помагало. Сборник с правно-нормативни документи, предназначен за студенти от УниБИТ, изучаващи дисциплини, свързани с опазването и популяризирането на културно-историческото наследство. Изд. „За буквите - О писменехъ“. С., 2014. [\(PDF\) Етапи, процеси и влияния върху формирането на политики за управление на културно-историческото наследство на България / Stages, processes and influences on the formation of policies for the management of the cultural and historical heritage of Bulgaria](#)

Виж кой говори. Комуникационни и интерпретационни модели в музея. Сборник доклади от Първата научна конференция от серията „Дебати в музеологията“, проведена на 19 - 20 септември 2013 г. в Института по етнология и фолклористика с Етнографски музей към Българска академия на науките (ИЕФЕМ – БАН), София). Акад. изд. „Проф. Марин Дринов“. С., 2014.

Жива старина. Научното наследство на Димитър Маринов (1846 - 1940). Акад. изд. „Проф. Марин Дринов“. С., 2018. <https://iefem.bas.bg/zhiva-starina-nauchnoto-nasledstvo-d-marinov.html>

Законодателство и професионално развитие в областта на културното наследство. Историческа реконструкция и актуално състояние в република България. Унив. изд. „Св. Кл. Охридски“. С., 2020. [Zakonodatelstvo i Profesionalno \(KABAKOV\) 2020 \(ISBN e-book\).pdf](#)

Историческо реконструиране. Полета на опита. Сборник от научно-приложна конференция, проведена на 22-23 април 2023 г. в ИЕФЕМ-БАН по научен проект „Да преживеем миналото. Историческите възстановки като феномен на културата“, финансиран от фонд „Научни изследвания“. Издание на ИЕФЕМ-БАН. С., 2024. <https://iefem.bas.bg/historical-reenactment.html>

История на музеите и музейното дело в България. Сборник доклади. РИМ-Плевен. Плевен, 2003.

Казаларска, Св. Музеят на комунизма между паметта и историята, политиката и пазара. Унив. изд. „Св. Кл. Охридски“. С., 2013.

Кисъв, И. Музейното дело в България. Документална хроника (1945 – 1990). Моливчето. С., 2004.

Кръстева, Ст. Студии по музеология. Т.1-2. Изд. FDK. С., 2003.

Кръстева, Ст. Ела в моя музей. Очакват ни приключения. Фондация „Моят музей“. С.,

2016.

Културни ресурси, валоризиране на наследства и местно развитие. ИЕФЕМ-БАН. С., 2022. <https://iefem.bas.bg/kulturni-resursi-valorizirane-nasledstva.html>

Международен музеен семинар. Обучение на обучители по музейни образователни програми. София 12-14 декември 2001 г. С., 2002.

Местни общности, културни наследства и музеи. Сборник с материали от научна конференция с международно участие „Местни общности, културни наследства и музеи“, София 25 - 26.02.2021. ИЕФЕМ-БАН. С., 2021. <https://iefem.bas.bg/mestni-obshtnosti-kulturni-nasledstva.html>

Мишкова, И. Образование в музея. Състояние и перспективи в България. ИК „Гутенберг“. С., 2015.

Музейни експозиции и стандарти: поглед напред. Доклади от конференцията, организирана от двустранната българо-американска комисия за опазване на културното наследство на България, София, 28 и 29 ноември 2016 г. Приложение с документи. Фондация „Моят музей“. С., 2018.

Музей и образование. Сборник с доклади от едноименна научна конференция в поредицата „Дебати в музеологията“. Акад. изд. „Проф. Марин Дринов“. С., 2022. <https://iefem.bas.bg/muzey-i-obrazovanie-2022.html>

Музеи и колекции. Сборник с доклади и съобщения от Национална конференция „Музеи и колекции“, 2015. Смолян, 2016.

Музеят и обществото на спектакъла. Сборник доклади от Втората научна конференция от серията „Дебати в музеологията“, 25 – 26 септември 2014 г. „Парадигма“. София. С., 2016.

Музеят отвъд нацията? Сборник доклади от третата научна конференция, проведена под мотото „Дебати в музеологията“. ИК „Гутенберг“ С., 2016.

Музеят и предизвикателствата на XXI век. Материали от конференция 1-2 юли 2011, София. Национален военноисторически музей. С., 2013

Национална среща „Добри практики: съвременни форми за представяне и популяризиране на културно наследство. Предимства и недостатъци на музейните експозиции“ 2-4 2019 г. РИМ-Бургас, община Бургас, Министерство на културата. Бургас, 2019. https://www.burgasmuseums.bg/uploads/2022/03/21/1647868093_623878bd4ed23.pdf

Наръчник на музейния специалист за работа с публики. Том 1. Съст. Т. Петев. Наръчникът е издаден по проект, финансиран от програма „Пловдив – европейска столица на културата“. С., 2019. https://issuu.com/plovdiv2019/docs/museum-manual_book_digital

Недков, С. Музеи и музеология. Изд. „ЛИК“. С., 1998, <https://museite.com/index.php/library/museums-museology-book>

Недков, С. История на музейното дело в България. Агенция „Европрес“. С., 2006. <https://museite.com/index.php/library/museum-science-bulgaria>

Недков, С. Музеи на открито. Издателство на НИМ. С., 2000.

Нематериално културно наследство. Актуални проблеми. Сборник с доклади от международна научна конференция „Актуални проблеми в изучаването на нематериалното културно наследство и прилагането на Конвенция 2003. Приносът на учените от Българската академия на науките“, посветена на 150 години от създаването на Българската академия на науките. София, 17–18 октомври 2019 г. Акад. изд. „Проф. Марин Дринов“. С., 2021 <https://iefem.bas.bg/nematerialno-kulturno-nasledstvo-2.html>

Опазване на културното наследство. Идеи и практики. По случай 60 години от присъединяването на България към ЮНЕСКО. С., 2017.

Опазване на културното наследство – анализи, документи, практики. Сборник с материали от едноименна научна конференция. Акад. изд. „Проф. Марин Дринов“. С., 2021. <https://iefem.bas.bg/opazvane-na-kulturnoto-nasledstvo.html>

Папучиев, Н. Музеят – възможен и невъзможен. Предизвикателства на масовата култура, стратегии на пазара и носталгично помнене на миналото. Изд. „Кралица Маб“. С., 2018.

Пенкова, С. Музейната мрежа в България. Последните двадесет години 1989 - 2012. Издание на НВИМ. С., 2012.

Петев, Т. и З. Христова. Един ден в музея. Изд. „Точица“. С., 2021.

Петев, Т. и З. Христова. Още един ден в музея. Изд. „Точица“. С., 2023.

Прокопов, И. Експертиза на исторически и археологически ценности в република България. Унив. изд. „Св. Кл. Охридски“. С., 2014.

Реплики - Копия - Фалшификати. Шеста научна конференция по организация, управление и защита на културно-историческото наследство. Изд. Фондация „Арете-Фол“ и НВИМ. С., 2018.

Сачев, Е. Социомузейна култура. Речник. Изд. „Петекстон“. С., 2002.

Сачев, Е. Цивилизация и социокултурна сигурност. ИК „Даниела Убенова“. С., 2010.

Силяновска – Новикова, Т. Основи на музеезнанието. „Наука и изкуство“. С., 1972.

Сотникова, Св. И. Музеология: Пособие для вузов. „Дрофа“. М., 2004.

Социализмът в музея на постсоциализма. Сборник статии от научноизследователски семинар „Есен – Пролет 2012 – 2013“. Департамент „Изкуствознание и история на културата“. НБУ. С., 2015.

110 години национален етнографски музей – минало, настояще и перспективи. Акад. изд. „Проф. Марин Дринов“. С., 2018. <https://iefem.bas.bg/110-godini-natsionalen-etnografski-muzej.html>

Цекова, Ек. Музейна комуникация и музейно образование. Библиотека „Музеология ‘21“, Сдружение „Кръг Будител“. С., 2007.

Macdonald, S. and Fife, G. /eds/ Theorizing Museums. Oxford, Blackwell, 1996

Vergo, P. The New Museology. London. Reaction Books, 1989

Източници от Internet

Министерство на културата на www.mc.government.bg - Нормативни документи (закони и наредби)

Национален фонд „Култура“ на http://ncf.bg/?page_id=120 (Полезни документи - http://ncf.bg/?page_id=106 и Изследвания - http://ncf.bg/?page_id=131)

Специализиран сайт на ИКОМ (на английски и на френски) на <http://icom.museum>

Музеи и музеология, бр. 1 (електронно издание) на <http://www.museite.com/bg/>

ПИРОН, Софийско електронно списание за изкуства и култура, брой 4, 2013 „Музеят: разширяване на полето“ на <http://piron.culturecenter-su.org/category/muzeqt-razshirqvane-na-poleto/>

Статии на С. Кръстева в LiterNet: Музеят на куклата - неочакван и витален поглед към миналото и настоящето; Музейната реалност и нейният педагогически аспект; Литературният музей в системата на културните ценности и др. на https://litenet.bg/publish22/s_krysteva/index.html

Иванова, В. Идеите контексти на „новата музеология“ и някои възможни насоки за развитието на един общински музей (ИМ-Чипровци като конкретен казус). В: Образование и наука - за личностно и обществено развитие. Сборник с доклади от национална научна конференция, посветена на 55-та годишнина от създаването на Учителския институт в гр. Смолян и 20-та годишнина от преобразуването му във филиал на Пловдивския университет „Паисий Хилендарски“. Книжка трета. Хуманитарни и обществени науки. Език и литература. Педагогика и психология. История. Икономика. Национална сигурност и отбрана. Смолян 27-28.10.2017 г. Издателство на ПУ „Паисий Хилендарски“, Филиал Смолян, 2017, с. 302-336. https://uni-plovdiv.bg/uploads/site/filiali/smolian/NID/NNKonferencia%202017/knigka_3.pdf

ОТКРИЙ СЪКРОВИЩЕТО – културно – историческото и природно наследство на Югоизточна Европа в сайт, адаптиран за деца на: <http://www.otkrivam.bg/index.php?p=38&l=1>

Museums Journal на <http://www.museumsassociation.org/museums-journal>

Специализирана музейна периодика на български език:

Музеи и паметници на културата (1961 – 1988)

Паметници, реставрации, музеи (от 2004 г.)

рубрика „Пазители на паметта” в сп. „История” (от книжка 5/2013)

Годишник на музеите от Северна България (от 1975 г.)

Годишник на Националния политехнически музей (от 1971 г.) и вестник „Техникарче” (от 2006 г. до настоящия момент) - свободен онлайн достъп до всички излезли броеве на <https://polytechnic-museum.com/tehnitarche/>

Известия на музеите от ...

Северозападна България (от 1977 г.)

Южна България (от 1975 г.)

Югоизточна България (от 1987 г.)

Известия на НИМ (от 1979 г.)

Специализирани тематични броеве на: сп. „Български фолклор“ - бр. 3/2016 „Музеят: познание, интерпретация и съпреживяване и сп. „Българска етнология“ - бр. 3/2020 и бр. 4/2020 „Музеят - интерпретации и преживяване - I част и II част“; бр. 1/2024 - „Музей и настояще“.

По желание на студент/и, преподавателката е готова да предостави подробна библиография на допълнителни статии и студии или монографии по определена музеоложка тема.

Задължително запознаване със следните конвенции, закони и подзаконовни нормативни актове:

Закон за културното наследство, обн. ДВ. бр.19/2009 г., изм. и доп. .

Закон за закрила и развитие на културата, обн. ДВ. бр.50/1999 г., изм. и доп.

Наредба № Н-6 от 11 декември 2009 г. за формиране, управление и идентификация на музейните фондове, издадена на основание чл. 34, ал. 6 от ЗКН, обн. ДВ. бр. 2/2010 г., изм. и доп.

Наредба № 1 от 16 февруари 2021 г. за реда за извършване на идентификация на движимите културни ценности и за водене на регистри на движимите културни ценности, издадена на основание на чл. 107 от ЗКН, обн. ДВ. бр.17/2021 г.

Наредба № Н-4 от 8 октомври 2013 г. за условията и реда за представяне на културните ценности, издадена на основание чл. 185 от ЗКН, обн. ДВ. бр. 28/2014 г.

Наредба № Н-9 от 27 април 2012 г. за реда за създаването и управлението на обществените колекции, издадена на основание чл. 109 а от ЗКН, обн. ДВ. бр. 39/2012 г.

Наредба № Н-00-0001 от 14 февруари 2011 г. за извършване на теренни археологически проучвания, издадена на основание чл. 147, ал. 6 от ЗКН, обн. ДВ. бр. 18/2011 г., изм. и доп. ДВ. бр. 30/2012 г., бр. 101/2012 г.

Наредба № Н-2 от 6 април 2011 г. за създаване, поддържане и предоставяне на информацията от автоматизирана информационна система „Археологическа карта на България”, издадена на основание чл. 155, ал. 2 от ЗКН, обн. ДВ., бр. 32/2011 г.

Наредба № Н-00-0005 от 8 юни 2010 г. за условията и реда за възпроизвеждане на културни ценности в копия, реплики и предмети с търговско предназначение, издадена на основание чл. 178 и чл. 179 от ЗКН, обн. ДВ. бр. 46/2010 г., изм. и доп. ДВ. бр. 58/2010 г., изм. и доп. ДВ. бр. 13/2012 г., изм. и доп. ДВ. бр. 95/2012 г. бр. 46/2015 г.

Наредба № 2 от 25 февруари 2014 г. за реда за издаване на разрешение за износ, временен износ и временно изнасяне на движими културни ценности и на сертификата по чл. 128, ал. 3 от Закона за културното наследство за изнасяне и временно изнасяне, издадена на основание чл. 130, ал. 4 от ЗКН, обн. ДВ. бр. 28/2014 г.

Наредба № 4 от 12 юни 2015 г. за условията и реда за осъществяване на дейности по консервация и реставрация на движими културни ценности, издадена на основание чл. 168 от ЗКН, обн. ДВ. бр. 46/2015 г.

Наредба № Н-12 от 21 ноември 2012 г. за реда за идентифициране, деклариране, предоставяне на статут и за определяне на категорията на недвижимите културни ценности, за достъпа на подлежащите на вписване обстоятелства в Националния регистър на недвижимите културни ценности, издадена на основание чл. 50, ал. 2 и чл. 69, ал. 2 и ал. 3 от ЗКН, обн. ДВ. бр. 98/2012 г., изм. и доп. ДВ. бр. 11/2014 г.

Наредба № Н-3 от 26 януари 2012 г. за създаването, съдържанието, поддържането, съхраняването и използването на Националния документален архив на Националния институт за недвижимото културно наследство и научния архив на музеите, издадена на основание чл. 190, ал. 2 от ЗКН, обн. ДВ. бр. 11/2012 г.